

MINISTER-PRESIDENT

De heer José Manuel Barroso
Voorzitter van de Europese Commissie

Nr.: 3088402

Den Haag, 10 februari 2010

Geachte heer Barroso,

Best José Manuel,

Uw aantreden komt op een kantelmoment in de geschiedenis van de Europese samenwerking. We staan voor de vraag hoe we ons economische model, en zelfs onze Europese samenleving als geheel, kunnen toerusten voor de nieuwe economische en politieke realiteiten van een snel veranderende wereld. En tegelijkertijd: hoe we ons economisch handelen in lijn kunnen brengen met de draagkracht van de aarde. Ik wil u mede namens mijn kabinet van harte feliciteren met uw benoeming. Maar vooral wil ik u aanmoedigen al het nodige te doen om deze uitdagingen het hoofd te bieden. De inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon geeft ons de middelen. Het komt er nu op aan hiermee onze doelen te realiseren.

Schuivende panelen vragen om een vernieuwd, versterkt Europa

U heeft in de 'Politieke richtsnoeren voor de volgende Commissie' een grondige analyse gemaakt van de grote uitdagingen waarvoor Europa staat en de troeven die het in handen heeft. Ik herken mij hier goed in. Europa staat aan de vooravond van grote veranderingen, wereldwijd en op het eigen continent. Deze veranderingen houden verband met de wereldwijde vervlechting van markten en bedrijven en de sterke opkomst van concurrerende economieën, met de opwarming van de aarde en uitputting van grondstoffen en traditionele energiebronnen, de vergrijzing van de Europese bevolking en met de verschuivingen in de politieke machtsverhoudingen naar een bipolair model. Europa moet zich voorbereiden en inspelen op deze veranderingen uitgaande van eigen kracht: doordringen van de waarden van vrijheid, democratie en de rechtsstaat, overtuigd van de kracht van een weerbare sociale markteconomie, met waardering van onze culturele en religieuze verscheidenheid en bouwend op een hoogwaardige interne markt met bijna 500 miljoen consumenten. Europa wordt in de wereld ook gewaardeerd om deze kenmerken. Maar één ding is zeker: de Europese prioriteiten van deze eeuw zullen andere moeten zijn dan die van de vorige eeuw. Dit moet zich vertalen in fundamentele aanpassing van beleid, regelgeving en besteding van onze schaarse middelen. Een hervorming van de EU-begroting is noodzakelijk om deze meer aan te passen aan de eisen van deze tijd en om ruimte te maken voor prioriteiten als energie en klimaat.

Een concurrerend Europa zorgt voor duurzame groei en banen

De moeilijke economische tijden vragen om een nieuwe Europese groei- en werkstrategie. Een belangrijk fundament hiervoor vormen een spoedige terugkeer naar gezonde overheidsfinanciën en het doorzetten van structurele hervormingen in de lidstaten gericht op een concurrerende en duurzame Europese kenniseconomie. In een vergrijzend Europa moet de arbeidsparticipatie worden verhoogd, ook omwille van de houdbaarheid van de sociale stelsels, die juist zo kenmerkend zijn voor de samenlevingen in Europa.

Daarnaast is een overgang naar een eco-efficiënte economie noodzakelijk als gevolg van klimaatverandering, de uitputting van natuurlijke hulpbronnen en energieschaarste. Invulling geven aan de groeiende behoefte aan innovatieve oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken en het ontwikkelen van de daartoe benodigde expertise is van groot belang voor het realiseren van de Europese duurzaamheidsambities en biedt grote kansen voor het Europese bedrijfsleven. Kennis, innovatie en creativiteit vormen nieuwe bronnen van groei. Willen we ervoor zorgen dat onze maatschappijen vaardiger en ondernemender zijn, dan zullen we goed functionerende verbindingen en samenspel tussen kennis, innovatie en onderwijs tot stand moeten brengen.

De kern van onze economische kracht, de interne markt, moet worden gekoesterd. Alleen zo kunnen we in de toekomst banen en duurzame groei garanderen. Ook voor de effectiviteit van het sociale beleid zijn economische kracht en een goed functionerende interne markt van fundamenteel belang. Een gezonde economie is de eerste voorwaarde voor de handhaving van onze sociale stelsels. Daarnaast zijn verruiming van de werkgelegenheid en een betere toegang tot de arbeidsmarkt de beste remedie tegen sociale misstanden, armoede en uitsluiting. Er ligt voorts een belangrijke rol voor Uw Commissie om er onverminderd voor te zorgen dat de interne markt verder wordt versterkt en de mededingingsregels door ondernemingen en regeringen worden gerespecteerd. Zo kan het onbenut potentieel van de interne markt nog verder bijdragen aan welvaarts groei en banen. Ik denk hierbij in het bijzonder aan de dienstensector en de netwerksectoren. Ik kijk uit naar de voorstellen die Mario Monti zal presenteren om de interne markt te versterken. Volledige implementatie en toepassing van de dienstenrichtlijn zijn cruciaal voor onze interne markt. Bij de snelle ontwikkeling van de techniek en communicatie zullen ook nieuwe regels nodig zijn om het vrij verkeer van bepaalde goederen en diensten te verzekeren. Bovendien zal Europa mondiaal moeten bijdragen aan wet- en regelgeving die de systeemrisico's op de financiële markten kan terugdringen en zal het intern tot een grotere samenhang in het toezicht op de financiële instellingen moeten komen. Ik ben daarnaast verheugd dat het beleid om de administratieve lasten voor burgers en bedrijven te verlagen zoveel resultaat oplevert en moedig u aan dit beleid voort te zetten. Ter ondersteuning van uw beleid, doe ik graag spoedig, net als vorig jaar, een lijst toekomen met daarin voorstellen ter verdere reductie van administratieve lasten.

Maar deze maatregelen zullen niet voldoende zijn. Om zich te handhaven op de mondiale markten zullen de Europese ondernemers met hoogwaardige producten moeten komen. 'Made in the EU' moet een sterk merk zijn dat staat voor mooie, duurzame, slimme en gewilde producten. Er ligt een taak voor de lidstaten en de Unie om ervoor te zorgen dat er een premie staat op kennis, innovatie en creativiteit; om bedrijven en industrieën in de Unie te verbinden met instellingen en individuen die ideeën hebben en verder ontwikkelen voor nieuwe producten en technieken. Een nieuwe strategie van lidstaten en Europese Unie samen is nodig om dit proces van vernieuwing en creativiteit te bevorderen door het wegnemen van belemmeringen, het bevorderen van uitwisseling van ideeën en door goed overheidsbeleid op dit terrein als voorbeeld te stellen. Om het politieke eigendom te verzekeren dient de Europese Raad daarin een leidende rol te spelen.

Kansen grijpen binnen de draagkracht van de aarde

Steeds meer komen we tot het inzicht dat de grenzen in zicht zijn gekomen van wat onze planeet aan kan. De rampzalige gevolgen die klimaatverandering zal hebben voor grote delen van de wereldbevolking en de uitputting van fossiele energiebronnen en grondstoffen dwingen ons ertoe een andere relatie op te bouwen tot de leefomgeving. De Europese Unie moet zowel op ons continent als wereldwijd het voortouw nemen in de overgang naar een economie die de draagkracht van de aarde respecteert en de armoede wereldwijd terugdringt. Het tegengaan van klimaatverandering is een van de belangrijkste opgaven. Internationaal moet de Unie zich sterk blijven maken voor een ambitieuze en breed gedragen aanpak van de klimaatproblematiek. De Unie zal in de mondiale onderhandelingen leiderschap moeten uitstralen, niet alleen in ambitie maar ook door met één stem te spreken en nog meer moeten investeren in de contacten met derde landen, om zo hun belangen beter te begrijpen en daarop in te spelen. Maar ook intern moet de Unie de klimaatambities waarmaken: door de eigen wetgeving aan te passen aan internationaal af te spreken klimaatdoelstellingen, door sterk bronbeleid, bescherming van biodiversiteit en door vergroening van andere beleidsterreinen. Het Internationaal Energie Agentschap schrijft in zijn World Energy Outlook 2010 dat kosteneffectieve maatregelen beschikbaar zijn om te voorkomen dat de wereldwijde temperatuurstijging boven de 2 °C uitkomt. Dit vergt forse investeringen, maar levert op den duur ook grote besparingen op in de energiekosten van burgers, bedrijven en overheden. Door alle barrières voor eco-efficiënte innovaties en investeringen in low carbon technologieën weg te nemen, creëren we de ruimte voor onze innovatieve, wereldwijd concurrerende bedrijven van morgen. Daarnaast vergroten we zo onze eigen energievoorzieningszekerheid. Deze moeten wij op korte termijn verder verbeteren door ook hier meer met één mond te spreken met de grote energieleveranciers in de wereld en onze structuur van onderlinge toevoer van olie en gas verder te verbeteren. Een goed werkende interne energiemarkt zal sterk bijdragen aan verbetering van de energievoorzieningszekerheid. Ook op dit gebied valt nog veel te winnen.

De plicht om ons beleid toekomstbestendig te maken zal op vrijwel alle terreinen tot aanpassing moeten leiden, zoals bij de landbouw, het transport, het onderzoek of de handel. Het hervormingsproces van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) is een van de grootste uitdagingen in de komende periode. Deze moet uiteindelijk leiden tot een concurrerende sector die in weet te spelen op nieuwe uitdagingen en maatschappelijke doelen. Om dit einddoel te bereiken is een verdere aanpassing van het beleid nodig. Concreet bepleit Nederland dat het GLB zich in de toekomst concentreert op het stimuleren van concurrentiekracht en innovatie, de ondersteuning van niet-concurrerende landbouw met een maatschappelijke functie en het belonen van publieke diensten en bovenwettelijke prestaties. Het landbouwbeleid van de toekomst moet ondernemerschap versterken. Alleen op die manier kunnen innovatieve landbouwers exportkansen benutten die de sterke groei van de wereldmarkt biedt. Landbouw moet een deel van de oplossing zijn voor een aantal internationale vraagstukken zoals klimaat en voedselzekerheid/armoedebestrijding. Zo dient het GLB in de toekomst bij te dragen aan klimaatmitigatie en -adaptatie en de verdere ontwikkeling van de landbouw in ontwikkelingslanden te bevorderen. Dit laatste dient o.a. plaats te vinden door markttoegang voor deze landen verder te verbeteren en een duurzame landbouwontwikkeling in deze landen te ondersteunen.

Een toekomstbestendige geïntegreerde Europese economie vereist betere verbindingen en sterkere netwerken, of het nu gaat om energie, om transport, om dataverkeer of om kennis. Daarbij hoort een bijpassende infrastructuur. Om te komen tot een duurzaam en efficiënt transportsysteem zijn wij voorstander van een aanpak die zich richt op grensoverschrijdende corridors waarbinnen vervoersopties over de weg, over het water, over het spoor en door de lucht elkaar aanvullen en versterken.

Strikt maar eerlijk, zowel in het migratiebeleid als bij de uitbreiding

De welvaart en vrijheid in de Unie oefenen grote aantrekkingskracht uit op bewoners van landen buiten de Unie. Om politieke en/of economische redenen kiezen velen van hen ervoor om te trachten zich in de Unie te vestigen en daar een bestaan op te bouwen. Omgekeerd is het zo dat Europa er baat bij heeft dat kennismigranten de EU zien als een aantrekkelijke vestigingsplaats. Dit in het licht van het streven naar een concurrerende Europese kenniseconomie alsmede de toenemende vergrijzing.

Om deze migratiestromen in goede banen te leiden is het noodzakelijk dat de Unie sneller resultaten boekt met het ontwikkelen van een gemeenschappelijk beleid inzake grenscontroles, asiel en immigratie. De EU-buitengrenzen zijn belangrijk voor onze veiligheid, maar ook voor het tegengaan van van illegale immigratie. Tegelijkertijd mag dit degenen die bescherming behoeven niet beletten het EU-grondgebied te bereiken en asiel aan te vragen. Het gemeenschappelijk Europees asielsysteem moet daarom vóór 2012 zijn voltooid. Samen met de herkomstlanden moeten we aandacht blijven geven aan de koppeling tussen migratie en ontwikkeling.

De uitbreiding is één van de succesvolste projecten van de Unie. Nooit eerder in de Europese geschiedenis hebben zoveel landen vreedzaam de overgang gemaakt naar een democratisch model en een sociale markteconomie. Het uitbreidingsproces moet voortgezet worden om de gehele Balkan een gebied van vrede en welvaart te maken en Turkije te helpen hervormen. Daarbij moeten we ons er wel rekenschap van geven dat het acquis van de Unie diep ingrijpt in de maatschappelijke organisatie van de betrokken landen. Lidstaten moeten bijvoorbeeld niet alleen elkaars meet- en keurmerkinstituten erkennen maar er moet ook wederzijds vertrouwen zijn in elkaars rechtsstelsels en rechtsgang. Bij de bevolking in veel lidstaten bestaan vragen of de Unie zorgvuldig omgaat met het toelaten van nieuwe lidstaten. Om het draagvlak voor de uitbreiding te behouden roepen wij u op om te zorgen voor een strikt maar eerlijk proces.

Investeren in goede burens, verre vrienden en wereldwijde veiligheid

Om de doelen van het buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie dichterbij te brengen zullen wij onze samenwerking in dat kader moeten verdiepen, zodat wij eensgezind kunnen optreden en een invloedrijke partner in de internationale samenwerking blijven, juist nu andere regio's en landen in de wereld een actiever buitenlands beleid gaan voeren. Wij moeten verstandig met onze beperkte middelen omgaan. Het ligt daarom voor de hand dat de Unie prioriteit geeft aan landen en regio's die zich in de nabijheid van de Unie bevinden, en aan situaties die een direct effect op de veiligheid van de Unie hebben.

De Unie zal meer dan voorheen moeten investeren in een goede relatie met de burens, met als grootste buur Rusland. In de dialoog en samenwerking met deze landen moet een breed scala van zaken, van energie en handel tot illegale immigratie, maar ook burgerrechten en goed bestuur een plaats krijgen.

Rusland en de VS waarmee wij voortgaan nauwe banden te onderhouden behoren met Brazilië, India en China tot de economieën die in de komende periode van grote invloed zullen zijn op de grote orderingsvragen waar wij voor staan: macro-economische stabiliteit, handel, energie en klimaat, ontwikkelingssamenwerking. De Europese Unie moet met deze landen, die ook deel uitmaken van de G20, een intensieve dialoog aangaan om de Europese standpunten over het voetlicht te krijgen. Uw Commissie speelt hierbij een sleutelrol.

Ook moet de Unie haar veiligheidsbeleid versterken. Conflicten over de hele wereld hebben als kenmerk dat zij steeds meer vragen om civiel-militaire oplossingen. De grote meerwaarde van de Unie ligt in het feit dat we zowel over civiele als militaire expertise en capaciteiten beschikken. De vraag naar optreden van de Unie zal blijven toenemen. We moeten in antwoord daarop meer capaciteiten opbouwen. En we moeten strategischer met ons veiligheidsbeleid omgaan: de inzet van missies moet nauw aansluiten bij onze buitenlandspolitieke prioriteiten; we moeten onze capaciteiten versterken door betere onderlinge afspraken over aanschaf te maken en meer samen te werken met organisaties als de NAVO. Wij nodigen mevrouw Ashton graag uit hiervoor met de nodige voorstellen te komen.

Ontwikkelingssamenwerking tot slot maakt een belangrijk onderdeel uit van het externe optreden van de Unie met een eigenstandige bijdrage aan de doelstellingen daarvan.

Het zijn enorme uitdagingen waar wij tijdens uw komende ambtstermijn voor staan. De lidstaten en de Commissie zullen de handen ineen moeten slaan om voor onze kinderen een veilige, leefbare en welvarende wereld achter te laten. Ik weet dat u een ambitieuze aanpak zult kiezen en zeg u alvast de Nederlandse steun toe bij de tenuitvoerlegging daarvan. Ik nodig u en de overige Commissarissen van harte uit de prioriteiten voor de komende vijf jaar met ons te bespreken. Ik zie uit naar onze voortgaande contacten en wens u alle succes voor de komende ambtstermijn.

Een kopie van deze brief verleen ik aan voorzitter Van Rompuy en de overige leden van de Europese Raad.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jan Peter Balkenende', written over a horizontal line.

Mr.dr. J.P. Balkenende